

“ Waterkwaliteit en visbestand in de Wamp anno 2026”

Het afstroomgebied van Kleine Nete I (opwaarts), Kleine Nete II (middengebied) en Wamp is een relatief groot gebied, dat zich uitstrekt van Mol en Lommel in het oosten tot Grobbendonk in het westen.

1. Waterkwaliteit

[Zie: Integraal Waterbeleid – Netebekken – Wateruitvoeringsprogramma – Bekkenbestuur 4 juni 2025] en [Zie: Integraal Waterbeleid – Netebekken – Visie en acties]

Kleine Nete I, II en Wamp zijn een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027.

In het kader van Natura 2000 gebieden zijn voor Kleine Nete I, Kleine Nete II, Wamp en hun (boven-)zijlopen specifieke doelstellingen voor waterkwaliteit, structuurkwaliteit, natuurlijke waterhuishouding, natuurlijke sedimentbalans en vrije vismigratie gesteld. Bovendien zijn er specifieke doelen in het kader van het Vlaams soortbeschermingsprogramma voor de grote modderkruiper, waarbij een aantal acties zich situeren in het focusgebied van Arendonk.

Voor Kleine Nete I en Wamp wordt aan de reductiedoelstellingen voor stikstof en fosfor van de sector huishoudens voldaan door uitvoering van opgedragen rioleringsprojecten. Er wordt over gewaakt dat de huidige over het algemeen goede waterkwaliteit niet verslechtert (door occasionele/diffuse verontreiniging, lozingen, overstorten, enzovoort). De focus is verschoven naar het realiseren van habitatverbetering voor planten en dieren in en naast de waterloop. De resterende vismigratieknelpunten op de zijwaterlopen en bovenlopen zijn weggewerkt.

De vallei van de Kleine Nete heeft in het verleden belangrijke veranderingen ondergaan. Met name de ruilverkavelingen uit de jaren '60 en '70 hebben een grote impact gehad op het watersysteem. De hercalibratie (uitdieping, verbreding en rechtekking) van de Kleine Nete, voornamelijk tussen Herentals en Kasterlee, heeft gezorgd voor een sterk versnelde waterafvoer. De natuurlijke bergingscapaciteit van de vallei en de structuurkwaliteit van de waterloop werden in belangrijke mate gereduceerd, en delen van de vallei werden gevoelig voor verdroging.

Desondanks wordt het gebied gekenmerkt door de aanwezigheid van talrijke waardevolle natuurgebieden en vormt het een groot aaneengesloten verspreidingsgebied van vele, voor Vlaanderen zeldzame en kwetsbare, vissoorten zoals bijvoorbeeld kleine modderkruiper, rivierdonderpad, beekprik en serpeling. Het gebied biedt dan ook heel wat kansen om de natuur- en waterdoelstellingen samen aan te pakken.

Een essentiële randvoorwaarde voor het behalen van de goede ecologische toestand en de gunstige staat van instandhouding van kwetsbare vissoorten en watergebonden habitattypes, is een goede waterkwaliteit.

De waterkwaliteit van de Wamp is goed voor macro-invertebraten en matig voor vissen. Fytobenthos en macrofyten situeren zich rond de grens tussen goed en matig.

Fysico-chemisch zijn CZV (grens matig-ontoereikend) en opgeloste zuurstof (grens matig-goed) de minst goede parameters.

Gelet op de huidige over het algemeen goede waterkwaliteit van de Kleine Nete en de Wamp, wordt er over gewaakt dat deze gunstige situatie niet verslechtert (door occasionele/diffuse verontreiniging, lozingen, overstorten,...). Volgens het Polarismodel van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) wordt aan de reductiedoelstellingen (aandeel huishoudens) voor stikstof en fosfor voldaan wanneer alle reeds opgedragen projecten worden uitgevoerd. De voorbije jaren hebben echter duidelijk gemaakt dat de bovenlopen van Kleine Nete I en Wamp onder sterke druk van calamiteiten staan. Een pro-actieve aanpak om calamiteiten te vermijden is prioritair in dit gebied. Om dit in de praktijk te realiseren, bouwt men verder op de aanpak die in het stroomgebied van het Merkske (Maasbekken) is/wordt uitgewerkt en getest. Anderzijds worden (lokale) knelpunten aangepakt om de waterkwaliteit, voornamelijk de biologie ondersteunende fysico-chemische parameters, te verbeteren.

Daarnaast verschuift in deze planperiode de focus naar het realiseren van habitatverbetering voor planten en dieren in en naast de waterloop. Het ontbreken van structuurvariatie in de bedding en de oevers van de waterloop vormt voor vele vissoorten een belangrijk probleem bij het zoeken naar geschikte schuil- en paaiplaatsen. Zolang geschikte zones ontbreken, kunnen bijvoorbeeld kunstmatige paairiffels of diepere stroomluwe zones aangelegd worden. Ook een meer natuurlijke inrichting van de oeverzones en de aanleg van overstroombare zones komt de visfauna ten goede. Nu de vismigratieknelpunten op de Kleine Nete zelf al enige jaren zijn opgelost, worden de migratiebarrières op de waterlopen van 2de categorie (en hoger) aangepakt.

Wamp

De Wamp is de enige waterloop in het Netebekken waarvan de bovenloop zich in Nederland bevindt. Reeds vanaf deze bron ondervindt ze een negatieve invloed vanuit de intensieve landbouw (varkensteelt). Er wordt ingezet op grensoverschrijdend overleg onder andere om de landbouwimpact te milderen.

In Arendonk is er net stroomopwaarts van het Kanaal Dessel-Turnhout Schoten nog een weekendzone met permanente bewoning. Resterende lozingen met rechtstreekse impact op de waterloop en de natuurgebieden worden aangepakt.

Stroomafwaarts het centrum van Arendonk bevinden zich de twee laatste vismigratieknelpunten in de Wamp. Nadat deze vispasseerbaar worden gemaakt, kunnen vissen vanuit de Kleine Nete (eigenlijk vanuit de Schelde) optrekken tot in de bovenloop van de Wamp. Het stroomopwaartse deel van de Wamp is gelegen in en langs verschillende natuurgebieden waar op termijn mogelijkheden zijn voor habitatverbetering van de waterloop.

Naast het behalen van het goede ecologische potentieel wordt ook specifiek aandacht besteed aan de ondersteuning van de instandhoudingsdoelstellingen voor het 'Goorken, Rode Del en de bovenlopen Wamp' (SBZ). Ook het afgraven van het historisch huishoudelijk stort ter hoogte van Lokkerse Dammen, dat deel uitmaakt van het Goorken, valt hieronder.

De Rode Loop mondt uit in de benedenloop van de Wamp en is op de doelenkaart vissen aangeduid als actueel leefgebied voor kleine modderkruiper en uitbreiding leefgebied voor rivierdonderpad. De Rode loop is in het natuurgebied Tikkebroeken (SBZ) een rechte waterloop met enkele kleinere stuwtjes. Deze waterloop heeft in de zomer te kampen met een tekort aan water. Sanering van de vismigratieknelpunten wordt waar mogelijk uitgevoerd via beekherstel.

a) Provincie Antwerpen DIW lost de resterende vismigratieknelpunten op de zijwaterlopen en bovenlopen van de Kleine Nete op – Vismigratieknelpunten op de Wamp

Dankzij de vispassages aan de stuwen van Grobbendonk, Herentals, Kasterlee en Retie kunnen vissen sinds 2012 vrij migreren op de Kleine Nete 1ste categorie. De focus ligt sindsdien op de zij- en bovenlopen.

Het laatste knelpunt op de Zwarte Nete (stuw net stroomafwaarts de Begonialaan te Retie) werd in het najaar van 2024 opgelost door stortstenen aan te brengen (8A_E_0319).

De Rode Loop is een rechte waterloop met enkele kleinere stuwtjes en heeft in de zomer regelmatig te kampen met watertekort. De twee resterende vismigratieknelpunten situeren zich in het natuurgebied Tikkebroeken. Het vooronderzoek om via kleinschalig beekherstel de opstuwning te vervangen, was reeds afgerond. Ondertussen is ook de bever actief in Tikkebroeken wat voor opstuwning zorgt. In 2024 voerde Provant DIW een visonderzoek uit. In 2026 zal de haalbaarheid van een verondieping van de Kluisloop en een aanpassing van het beekprofiel in het stroomafwaartse deel van de Rode Loop onderzocht worden (8A_E_0321).

Voor de sanering van de twee vismigratieknelpunten op de Wamp is een startnota opgemaakt. De verdere uitwerking, initieel gepland voor 2025 werd on hold gezet tot er meer zicht is op de maatregelen in het opwaartse gebied Wampe Bemden (8A_E_0322).

b) Maatregelen in de Wamp starten aan de bron

In het brongebied van de Wamp zijn de provincie Antwerpen DIW en de gemeente Arendonk initiatiefnemer voor beekherstel van de bovenloop van de Wamp, in functie van de uitbreiding van beekhabitat en van het leefgebied van grote en kleine modderkruiper (4B_E_0343).

De gemeente Arendonk zal via subsidie van “groenblauwe dooradering” voor het deelproject Wampe Bemden, het woonuitbreidingsgebied tussen de klavervelden, Kooiman en Bellekens omvormen naar open ruimtegebied (gRUP Wampe Bemden), indien nodig gronden aankopen en het gebied zodanig inrichten dat de groenblauwe structuur van de waterloop Wamp versterkt wordt en er meer ruimte wordt gecreëerd voor infiltratie en buffering van regenwater.

Het gRUP Wampe Bemden werd op 10 maart 2025 voorlopig vastgesteld door de gemeenteraad. Het openbaar onderzoek liep in de lente van 2025.

Voor het afgraven van het historische huishoudelijk stort ter hoogte van de Lokkerse Dammen te Arendonk (4B_D_0229) werd een bodemsaneringsdeskundige aangesteld om een bodemsaneringsproject en een technisch bestek op te maken. De startvergadering vond plaats in februari 2024. Het project kent enige vertraging omdat de resultaten van de bijkomende bodemstalen nog geanalyseerd worden.

De ecohydrologische studie Goorke - Rode Del en Hooyput was voorzien voor 2023 maar is nog niet definitief afgerond. Via een bijakte werd het studiebureau opdracht gegeven tot bijkomend onderzoek.

2. Visbestand

a) Afvissing door INBO in 2019

Het visbestand in de Wamp verminderde van 11 vissoorten in 2013 naar 5 vissoorten in 2019 namelijk baars, blankvoorn, kleine modderkruiper, riviergrondel en zonnebaars.

Ondanks het feit dat de EQR in 2013 hoger was dan in 2019 blijft die wel in dezelfde klasse namelijk 'matige kwaliteit'.

[Zie: Van Thuyne, G.; Galle, L.; Maes, Y.; De Bruyn, A. Lambeens, I.; Terrie, T.; Breine J. (2021). Visbestandopnames in Vlaanderen in het kader van het Referentiemeetnet-Bemonsteringsresultaten 2019. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021 (4). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.]

b) Afvissing in 2023

In 2023 werden 16 vissoorten gevangen, namelijk baars, bierpje, blankvoorn, brasem, bruine dwergmeerval, Europese meerval, kleine modderkruiper, paling, rietvoorn, riviergrondel, snoek, zonnebaars, bittervoorn, tiendoornige stekelbaars, vetje en zeelt.

c) Afvissing in 2025

In 2025 werden 8 vissoorten gevangen, namelijk blankvoorn, Europese meerval, kleine modderkruiper, paling, rietvoorn, riviergrondel, snoek en zeelt.

[Zie: Tabellen in bijlage]

Wolvertem, maart 2026

VERBEIREN Marc

TABELLEN afwissing door INBO van de Wamp in 2023 en 2025

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	baars	8.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	bermpje	22.50	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	blankvoorn	65.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	brasem	7.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	bruine dwergmeerval	1.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	Europese meerval	1.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	kleine modderkruiper	2.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	paling	2.50	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	rietvoorn	1.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	riviergrondel	60.00	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	snoek	1.50	
De Wamp	200334/224025	Arendonk, Wampenberg	Arendonk	Antwerpen	Netebekken	2023	zonnebaars	1.00	
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	bermpje	28.00	44.90
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	bittervoorn	1.00	0.10
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	blankvoorn	20.00	297.20
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	kleine modderkruiper	20.00	9.50
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	rietvoorn	1.00	0.20
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	riviergrondel	13.00	15.00
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	blendoornige stekelbaars	4.00	2.80
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	vetje	1.00	1.00
De Wamp	195473/219022	Corsendonk	Oud-Turnhout	Antwerpen	Netebekken	2023	zeelt	1.00	0.40

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	blankvoorn	3.00	20.40
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	Europese meerval	1.00	46.10
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	kleine modderkruiper	7.00	6.50
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	paling	2.00	241.40
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	rietvoorn	1.00	0.90
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	riviergrondel	16.00	24.60
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	snoek	1.00	23.80
De Wamp	194716/215017	aan de stuw	Kasterlee	Antwerpen	Netebekken	2025	zeelt	1.00	2.60

CIW – oppervlaktewaterlichamen - Netebekken

<p>☐ Toon fiches Vlaams waterlichaam</p> <ul style="list-style-type: none"> Karakterisering Doelstellingen Druk en impactanalyse Beoordeling Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen Toekomstverkenning Reductiedoelen en afwijkingen 	VL05_130	WAMP	Kasterlee
<p>☐ Toon fiches lokaal waterlichaam van 1ste orde</p> <ul style="list-style-type: none"> Karakterisering Doelstellingen Druk en impactanalyse Beoordeling Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen 	L107_722	WAMP L1	Arendonk, Kasterlee, Mol, Oud-Turnhout, Retie